

LAKIALOITE 18/2005 vp

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi potilaslain 9 §:n 2 momenttia siten, että alaikäisellä potilaalla on oikeus kieltää terveydentilaansa koskevien tietojen antaminen huoltajalleen vain, jos tietojen luovuttaminen ei ole selvästi alaikäisen potilaan edun vastaista.

PERUSTELUT

Alkoholiveron laskun ja yhteiskunnallisten muutosten myötä lasten ja nuorten sosiaali- ja päihdeongelmat ovat selvässä kasvussa. Nyt on muutettava nykyistä lainsäädäntöä, jotta pystyttäisiin puuttumaan varhaisemmassa vaiheessa lasten ja nuorten kasvaviin ongelmiin.

Nykyisessä tilanteessa alaikäinen potilas voi kieltää terveydenhuollon ammattilaisia antamasta terveydentilaansa ja hoitoansa koskevia tietoja huoltajilleen. Alaikäinen potilas voi menetellä näin, vaikka hän olisi joutunut sairaalaan ankaran päihteiden tai huumeiden käytön seurauksena. Hän voi halutessaan estää kaikenlaisen yhteistyön terveydenhuollon ja kodin väliltä. Huoltajan tulisi olla tietoinen alaikäisen lapsen tilanteesta, jotta varhainen puuttuminen lapsen ongelmiin olisi mahdollista.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan (LOS 12 ja 16 art.) lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Nykyisen lainsäädännön mukaan (Potil

9.2 §) alaikäinen potilas voi kieltää tietojen antamisen huoltajalleen, jos kykenee päättämään ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden itsenäisesti hoidostaan. Vaikka lapsi pystyisikin päättämään hoidostaan, niin hänellä ei ehkä ole riittävää tilannetajua oman tilansa vakavuudesta eikä ratkaisumenetelmiä ongelmiansa hoitoon. Näin on esimerkiksi silloin, kun on kysymys päihteiden tai huumeiden käytöstä taikka nuorelle tytölle tehdystä abortista tai itsemurha-alttiudesta.

Lapsen edun tulisi mennä kaiken muun edelle. Nykyinen lainsäädäntö ottaa huomioon vain lapsen kognitiivisen puolen eikä anna riittävästi merkitystä sille, onko lapsi emotionaalisesti riittävän kehittynyt arvioimaan omaa etuaan. Lapsella on oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon, mutta huoltajilla tulee olla lopullinen kasvatusvastuu alaikäisestä lapsesta. Huoltajia tulee tukea kasvatustehtävässään antamalla heille riittävästi tietoa lapsen tilanteesta. Terveydenhoidosta vastaavalle henkilölle on siksi

perusteltua antaa oikeus luovuttaa alaikäisen potilaan tietoja huoltajalle, jos se on selvästi lapsen edun mukaista.

Lainmuutos ei aiheuta kustannuksia. Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilaan asemasta ja oikeuksista 17 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (785/1992) 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Tiedonsaantioikeus ja toimivalta

ja hoitoansa koskevien tietojen antaminen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi alaikäisen edun vastaista.

Jos alaikäinen potilas ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden kykenee päättämään hoidostaan, hänellä on oikeus kieltää terveydentilaansa

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2005

Toimi Kankaanniemi /kd
Sari Essayah /kd

Lauri Oinonen /kesk
Seppo Särkiniemi /kesk